

УДК: 553

КОРИСНІ КОПАЛИНИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ЇХ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИДОБУТКУ І ВИКОРИСТАННЯ

Шпакович С. В., Марченко О. І.

Університет державної фіскальної служби України

e-mail: shpakovich2002@gmail.com

тел. 380930093487

Видобуток та використання корисних копалин є основою економіки країни, оскільки саме це забезпечує стабільну діяльність різних галузей національного господарства, однак використання мінерально-сировинних ресурсів створює негативний вплив на довкілля та породжує гострі екологічні проблеми.

Україна посідає одне з провідних місць в усьому світі за запасами корисних копалин як на одного мешканця, так і за обсягами їх видобутку, щороку тут видобувається до 4 % світових обсягів мінеральної сировини [1]. В таблиці 1 представлено стан запасів родовищ корисних копалин України.

Таблиця 1

СТАН ЗАПАСІВ РОДОВИЩ КОРИСНИХ КОПАЛИН УКРАЇНИ

Корисні копалини	Кількість об'єктів обліку		Запаси станом на 01.01.2019 р.		Погашено запасів, 2018 р.		
	Всього	що розробляються	Балансові (видобувні) всього	Балансові (видобувні) в розробці	Всього	Видобуток	Втра-ти
Газ природний, млн.куб.м	444	272	804369	694916	20962	20949	13
Газовий конденсат, тис.т	253	185	39795	35648	679	679	-
Нафта, тис.т	205	138	99986	82325	1622	1622	-

Джерело: за даними [2]

Недоліками вітчизняної мінерально-сировинної бази є обмеженість ресурсів видобувних вуглеводнів – нафти та природного газу, а також відсутність (за окремими винятками) кольорових і рідкісних металів, найважливіших агроруд та деяких інших корисних копалин. У зв'язку з цим виникає потреба імпорту таких видів сировини і металів, як боксити, магнезит, плавиковий шпат, мідь, свинець, цинк, олово, нікель, хром, молібден, вольфрам, рідкісні землі.

Ми можемо зазначити, що наша країна досить багата на корисні копалини, однак їх потрібно доцільно використовувати.

Нині в Україні найбільшої шкоди довкіллю завдають механічні перетворення, які відбуваються через вилучення з надр великих обсягів

корисних копалин, що веде до появи порожнин під міською забудовою та навколо діючих кар'єрів. Підземні розробки корисних копалин призводять до тріщин в гірських породах, просідання та обвалів [3].

Також існує проблема обвалу підземних порожнин, через видобування корисних копалин є небезпека зсуву бортів кар'єрів. Кар'єри, що розташовуються в зоні підземних робіт є найбільш небезпечні, а також якщо на їх бортах є відвали порід.

Постійну загрозу довкіллю несуть шламосховища. Забруднена вода, яка накопичується в їхніх нижніх шарах, розтікаючись навколо, псує ґрунтові води, підтоплює територію. Для зменшення негативного впливу на природу через видобуток корисних копалин слід здійснити відповідний комплекс заходів.

Більша частина високорозвинутих країн досягла позитивних результатів в галузі раціонального природокористування. Методи стимулювання природоохоронної діяльності можна поділити на дві групи. Перша - примушення забруднювачів обмежити свою екологодеструктивну діяльність. Вона виявляється у вигляді штрафів, платежів, екологічних податків. Прикладом до цього може бути прийняття закону про екологічні злочини 1992 року в США, відповідно до якого з порушника стягувався штраф в розмірі до 25 тис. дол. за кожен день порушення, а якщо діло доходило до кримінальної відповідальності, то можуть ув'язнити на 2 роки. Друга група регуляторів спрямовується на спонукання поліпшення природного середовища самими природокористувачами. Саме ця група є дієва та ефективна, вона сприяє переходу на ресурсозберігаючу та безвідходну основу.

На нашу думку, відповідний компетентний орган державної влади, підпорядкування якому належить контроль за видобутком корисних копалин та використання надр, повинен розробити такий механізм, при якому знизився обсяг видобутку, однак це не як не вплинуло на кінцевого споживача, а також мотивувати підприємства та фірми оновити застарілі технології, що надасть можливість зменшити втрат сировини під час її видобутку та транспортування. Вирішальним буде рекультивация земель на яких проводилися гірничі або інші роботи або ж використовувати їх з іншою метою. Ці землі можна засадити лісом, віддати під сільськогосподарське використання чи на місцях кар'єрів можна створити водосховища – ці заходи покращать як екологічний стан, так і рівень використання надрів нашої планети.

Список використаних джерел:

1.Лисенко О.А. Геолого-економічна оцінка корисних копалин (актуальні питання й методичні аспекти). Мінеральні ресурси України. 2017. №3. С.22-26.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах»

2. Офіційний сайт ДНВП «ГЕОІНФОРМ УКРАЇНИ». URL: <http://minerals-ua.info/stan-zapasiv.php>
3. Всеукраїнська екологічна ліга. URL: <http://www.ecoleague.net/provel/tematychni-napriamy-diialnosti/nadrokorystuvannia>